

Sygn. akt VIII C 168/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 4 września 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w VIII Wydziale Cywilnym

w składzie: przewodniczący: SSR Bartek Męcina

protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Ławniczak

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2017 roku w Łodzi

sprawy z powództwa A. C.

przeciwko (...) S.A. w W.

o ustalenie

1. oddała powództwo,
2. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzewa w Łodzi na rzecz adw. R. G. kwotę 1.107 zł. (jeden tysiąc sto siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu.

Sygn. akt VIII C 168/17

UZASADNIENIE

W dniu 18 stycznia 2017 roku powódka A. C., reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu i zwolniona w całości od kosztów sądowych, wytoczyła przeciwko pozwanemu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. powództwo o ustalenie, iż postanowienia umowy pożyczki z dnia 6 lutego 2016 roku zamieszczone w pkt B, C, I oraz J te same umowy są sprzeczne z dobrymi obyczajami i nie wiążą powódki, oraz wniosła o zasądzenie zwrotu kosztów udzielonej z urzędu nieopłaconej pomocy prawnej.

W uzasadnieniu pełnomocnik powódki wskazał, że w dniu 6 lutego 2016 roku powódka zawarła z pozwanym, reprezentowanym przez terenowego agenta, umowę pożyczki gotówkowej na kwotę 3.000 zł. Umowa, o której mowa, została zawarta w domu powódki. W ramach postanowień umowy pozwany naliczył prowizję za udzielenie pożyczki w kwocie 890,40 zł, opłatę przygotowawczą w kwocie 40 zł, opłatę za pakiet elastyczny w kwocie 1.490 zł oraz koszt związany z przystąpieniem do ubezpieczenia – 180 zł, które to kwoty obciążały powódkę. Wskazane opłaty miały na celu obejście przepisów o odsetkach maksymalnych i sztuczne zawyżenie kwoty pożyczki. Powódka w rzeczywistości nie została objęta ubezpieczeniem, a kwota 180 zł stanowiła opłatę za złożenie wniosku o zawarcie umowy ubezpieczeniowej. Prowizję i opłatę przygotowawczą należy z kolei postrzegać jako nieuzgodnione indywidualne, zaczerpnięte z wzorca umownego, na którego treść powódka jako konsument nie miała żadnego wpływu. Pozorny charakter miała również opłata za pakiet elastyczny, przy czym powódka bez wyrażenia zgody na skorzystanie z pakietu nie otrzymałaby pożyczki. W ocenie powódki kwestionowane klauzule są sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszają interesy konsumenta, wobec czego nie są dla powódki wiążące. W konsekwencji uznać należy, że powódkę wiąże wyłącznie zobowiązanie dotyczące spłaty kapitału pożyczki oraz odsetek, kwota 2.560,40 zł jest zaś pozwanemu nienależna.

(pozew k. 32-35, postanowienie k. 22)

W odpowiedzi na pozew pozwany, reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że na mocy zawartej z powódką w dniu 6 lutego 2016 roku umowy, powódka otrzymała pożyczkę w kwocie 3.000 zł, którą zobowiązała się spłacić wraz z opłatami dodatkowymi w 90 tygodniowych ratach. Łączna kwota do spłaty wyniosła 6.061,29 zł. Zawierając umowę powódka zdecydowała się na skorzystanie z pakietu elastycznego, który obejmował obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy, a nadto uprawniał pożyczkobiorcę do korzystania z elastycznego planu spłat. Skorzystanie z pakietu było fakultatywne, przy czym sam pakiet był jednym z trzech dostępnych. Powódka zdecydowała się również na wykupienie dobrowolnego ubezpieczenia grupowego, co wiązało się z poniesieniem opłaty w kwocie 180 zł, z czego kwoty po 90 zł stanowiły odpowiednio koszt składki ubezpieczeniowej i koszt czynności związanych z obsługą ubezpieczenia ponoszony przez pozwanego. Przed przystąpieniem do ubezpieczenia powódka otrzymała szczegółowe warunki ubezpieczenia do pakietu medycznego, co potwierdziła własnoręcznym podpisem. W trakcie trwania umowy powódka nie regulowała terminowo swych zobowiązań i na dzień wniesienia odpowiedzi na pozew jej zadłużenie wynosiło 3.475,56 zł. Odnosząc się szczegółowo do zarzutów powódki pozwany wyjaśnił, że kwestionowane opłaty są świadczeniem głównym wynikającym z umowy pożyczki i zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Powódka miała przy tym możliwość zrezygnowania z pakietu elastycznego i przejścia na inny, tańszy pakiet, z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia. W takim przypadku pozwany dokonałby przeliczenia pozostającej do spłaty należności pożyczkowej w części dotyczącej opłaty za ten pakiet, stosownie do okresu, przez który powódka korzystałaby z tego pakietu. Powódka była ponadto uprawniona do odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, co wiązałoby się ze zwrotem na jej rzecz całości uiszczonych opłat, jak również do rezygnacji z tegoż ubezpieczenia w późniejszym okresie, co skutkowało zwrotem opłaty za niewykorzystany okres ubezpieczenia. Z wyżej wymienionych rozwiązań powódka jednak nie skorzystała. Pozwany zaprzeczył ponadto, aby kwestionowane opłaty miały abuzywny charakter. Przyznał, iż w dniu 19 czerwca 2013 roku UOKiK wszczął przeciwko niemu postępowanie, które zakończyło się wydaniem w dniu 20 kwietnia 2015 roku decyzji zobowiązaniowej, w myśl której, do dnia 1 sierpnia 2015 roku pozwany miał: 1) wprowadzić opłatę za obsługę pożyczki w domu w wysokości stałej, zryczałtowanej, określonej w tabeli opłat, która będzie naliczana za każdą zakontraktowaną wizytę w domu klienta, 2) wprowadzić zamiast dodatkowej opłaty przygotowawczej, opłatę za usługę dostarczenia kwoty pożyczki do domu pożyczkobiorcy w wysokości stałej, zryczałtowanej, określonej w tabeli opłat, która byłaby pobierana jednokrotnie, 3) wprowadzić opłatę przygotowawczą w wysokości stałej, zryczałtowanej, określonej w tabeli opłat, która byłaby pobierana jednokrotnie za czynności bezpośrednio związane z przygotowaniem pożyczki. Z zobowiązania, o którym mowa wyżej, pozwany wywiązał się w całości. Pozwany dodał przy tym, że wbrew twierdzeniom powódki, naliczana przez niego opłata przygotowawcza ma stały charakter, nie jest uzależniona od kwoty udzielanej pożyczki i ma zadanie kompensować koszty związane z analizą zdolności kredytowej klienta, koniecznością sporządzenia umowy, czy też weryfikacją wniosku o pożyczkę. Z kolei prowizja stanowi wynagrodzenie pobieraną przez pozwanego za udzielenie pożyczki, które w dacie zawarcia spornej umowy nie było w żaden sposób ograniczane obowiązującymi przepisami prawa.

(odpowiedź na pozew k. 47-52)

Na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2017 roku pełnomocnik powódki podtrzymał stanowisko wyrażone w pozwie. Pełnomocnik pozwanego nie stawił się.

(protokół rozprawy k. 40-43)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 lutego 2016 roku powódka A. C. wystąpiła do pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. z wnioskiem o udzielenie pożyczki gotówkowej w kwocie 3.000 zł, której spłata zostałaby rozłożona na 90 rat, płatnych co tydzień. We wniosku, o którym mowa, powódka zaznaczyła, że chce przystąpić do ubezpieczenia grupowego (...), a więc dodatkowego ubezpieczenia do pakietów Standard, Standard (...) i Elastycznego, w ramach którego, pożyczkobiorca przystępował do umowy grupowego ubezpieczenia dla klientów (...) S.A. Koszt związany z przystąpieniem do ubezpieczenia został we wniosku oznaczony jako suma składki za ubezpieczenie w kwocie 1 zł/tydzień i kosztu

stałego w kwocie 90 zł (dla pożyczki zawieranej na 90 tygodni) ponoszonego przez pożyczkodawcę z tytułu czynności związanych z obsługą ubezpieczenia. W deklaracji przystąpienia do umowy grupowego ubezpieczenia powódka oświadczyła m.in. iż zostały jej doręczone Szczegółowe Warunki (...)Pakiet Medyczny dla Klientów P.”, deklaruje wolę przystąpienia do umowy grupowego ubezpieczenia na zasadach określonych w (...) oraz wyraża zgodę na objęcie ochroną ubezpieczeniową, wyraża zgodę na wysokość sum ubezpieczenia i limitów świadczeń dla zdarzeń medycznych wskazanych w (...).

Ponadto powódka wyraziła zgodę na skorzystanie z Pakietu Elastycznego, w skład którego wchodziło:

1. dostarczenie przez doradcę klienta całkowitej kwoty pożyczki w gotówce do domu (koszt stały – 50 zł);
2. wizyty doradcy klienta w miejscu zamieszkania klienta celem umożliwienia mu spłaty odpowiedniej części kwoty brutto pożyczki oraz łącznej kwoty odsetek wchodzących w skład należnej raty; opłata za świadczenie spłat w domu stanowiła sumę przypadającej na jedną zakontraktowaną wizytę domową kwoty 5 zł oraz liczby wszystkich zakontraktowanych umownie cotygodniowych wizyt przy założeniu jednej wizyty tygodniowo przez cały zakontraktowany okres trwania umowy;
3. pakiet świadczeń w ramach Elastycznego Planu Spłat w ramach którego pożyczkobiorcy przysługiwały następujące świadczenia: okresowa przerwa w spłacie polegająca na uprawnieniu do odroczenia terminu spłaty rat wynikających z pierwotnego harmonogramu określonego w umowie w wymiarze od 1 do 4 rat tygodniowych bez podania przyczyny, okresowe zamrożenie spłaty polegające na uprawnieniu do odroczenia terminu spłaty rat wynikających z pierwotnego harmonogramu określonego w umowie w wymiarze od 1 do 4 rat tygodniowych w przypadku zajścia określonego zdarzenia losowego, gwarancja zniesienia obowiązku spłaty polegająca na tym, że w przypadku zgonu pożyczkobiorcy w trakcie trwania umowy, pożyczkodawca zwalniał pożyczkobiorcę z długu w odniesieniu do jakichkolwiek jeszcze nie niezapłaconych na dzień zgonu zobowiązań wynikających z umowy.

Koszt pakietu był skalkulowany jako 33% całkowitej kwoty pożyczki (dla okresu pożyczki 90 tygodni). W opisie Pakietu Elastycznego znalazł się zapis, iż w każdym momencie trwania umowy klient może zrezygnować ze świadczeń dodatkowych w ramach tego pakietu z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia. Jednocześnie powódka wskazała we wniosku, iż nie chce skorzystać z Pakietu Standard (...) oraz nie chce opłacić z własnych środków kosztów pobieranych w chwili zawarcia umowy pożyczki.

Pozwany uwzględnił wniosek powódki, o którym mowa wyżej, i w dniu 6 lutego 2016 roku pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki gotówkowej nr (...), na mocy której pozwany udzielił powódce pożyczki w kwocie 3.000 zł. Opłata przygotowawcza została w umowie ustalona na kwotę 40 zł, prowizja za udzielenie pożyczki – na kwotę 890,40 zł, łączna kwota odsetek (10% w skali roku) – na kwotę 460,89 zł. Ponadto, w związku z wnioskiem powódki o objęcie jej Pakietem Medycznym w ramach umowy grupowego ubezpieczenia i Pakietem Elastycznym, w umowie naliczono koszt związany z przystąpieniem do (...) Pakiet Medyczny w kwocie 180 zł oraz koszt Pakietu Elastycznego – 1.490 zł, w tym 50 zł za dostarczenie gotówki, 450 zł (90 wizyt x 5 zł) za świadczenie spłaty w domu oraz 990 zł z tytułu Elastycznego Planu Spłat. Łączne zobowiązanie do spłaty zostało w umowie oznaczone na kwotę 6.061,29 zł, którą powódka zobowiązała się spłacić w 90 tygodniowych ratach w kwocie po 67,35 zł pierwsze 89 rat i 67,14 zł ostatnia rata. W umowie wyraźnie zaznaczono, że wybrane przez powódkę pakiety mają charakter opcjonalny. Umowa poza w/w pakietami przewidywała możliwość udzielenia pożyczki bez usług dodatkowych, wówczas umowa była zawierana w ramach Pakietu Standard.

W umowie zastrzeżono ponadto, iż pożyczkobiorcy przysługuje prawo do rezygnacji z pakietu elastycznego w dowolnym momencie obowiązywania umowy z dwutygodniowym okresem wypowiedzenia. Po upływie okresu wypowiedzenia umowa przekształcała się w umowę w Pakiecie Standard (a więc bezpłatnym, bez dodatkowych usług) albo w umowę w Pakiecie Standard (...), w zależności od decyzji pożyczkobiorcy. W przypadku braku oświadczenia pożyczkobiorcy w powyższym zakresie umowa ulegała przekształceniu w umowę w Pakiecie Standard. W sytuacji takiego przekształcenia (na skutek oświadczenia pożyczkobiorcy albo w razie braku takiego oświadczenia) pozwany według stanu na dzień upływu okresu wypowiedzenia umowy w zakresie Pakietu Elastycznego dokonywał przeliczenia

pozostajej do spłaty pożyczki tj. kwoty pożyczki brutto, łącznej kwoty odsetek, całkowitego kosztu pożyczki, całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta, łącznego zobowiązania do spłaty oraz wysokości pozostałych do spłaty rat. Przeliczenie uwzględniało obniżenie kwoty pożyczki brutto w zakresie części opłaty za Pakiet Elastyczny dotyczącej Elastycznego Planu Spłat wskazanej w poz. I3 w wysokości uwzględniającej niewykorzystany okres świadczenia usługi z zastrzeżeniem uwzględnienia również zakresu już wykorzystanych świadczeń oraz obniżenia łącznej kwoty odsetek o sumę wynikającą z obniżenia kwoty pożyczki brutto od dnia upływu okresu wypowiedzenia Pakietu Elastycznego i co za tym idzie odpowiednie obniżenie wysokości całkowitego kosztu pożyczki oraz łącznego zobowiązania do spłaty. Pożyczkobiorca przestawał być ponadto zobowiązany do zapłaty części opłaty za Pakiet Elastyczny dotyczącej świadczenia spłaty w domu, która nie stała się jeszcze wymagalna po upływie okresu wypowiedzenia pakietu. W tym zakresie, z chwilą upływu okresu wypowiedzenia, kwota łącznego zobowiązania do spłaty (poz. K) ulegała pomniejszeniu proporcjonalnie o tę część kwoty wynagrodzenia za świadczenie spłaty w domu w Pakiecie Elastycznym, która była by należna i wymagalna za okres od dnia upływu okresu wypowiedzenia do końca okresu, na jaki została zawarta umowa. Kwota pomniejszenia łącznego zobowiązania do spłaty stanowiła iloczyn pierwotnie zakontraktowanych wizyt domowych przypadających na okres po upływie okresu wypowiedzenia do końca okresu obowiązywania umowy oraz kosztu jednej wizyty równego 5 zł.

W zakresie Pakietu Medycznego w umowie zastrzeżono, iż w przypadku odstąpienia pożyczkobiorcy od umowy grupowego ubezpieczenia w terminie 30 dni od dnia przystąpienia do ubezpieczenia pozwany zwróci pożyczkobiorcy całość kosztu związanego z przystąpieniem do ubezpieczenia w zakresie kosztu czynności związanych z obsługą ubezpieczenia (poz. J2). W przypadku rezygnacji z Pakietu Medycznego, co zgodnie z (...) mogło nastąpić w każdym czasie po upływie terminu na odstąpienie od umowy, zwrotowi podlegała część w/w kosztu, proporcjonalnie do okresu, w którym klient nie był objęty ochroną ubezpieczeniową. Zarówno w przypadku odstąpienia od umowy ubezpieczenia, jak i rezygnacji z tejże umowy, na rzecz pożyczkobiorcy był również dokonywany zwrot składki za ubezpieczenie (poz. J1) za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

Podpisując umowę pożyczki powódka potwierdziła, że przed zawarciem umowy udzielono jej wszelkich wyjaśnień dotyczących treści informacji przekazanych jej przed zawarciem umowy oraz postanowień zawartych w umowie, a także udzielono odpowiedzi na wszystkie zadane pytania odnośnie powyższych kwestii w sposób umożliwiający podjęcie decyzji dotyczącej umowy. Potwierdziła ponadto, że nie ma wątpliwości odnośnie znaczenia poszczególnych postanowień umowy.

(umowa k. 41-44v., wniosek o pożyczkę k. 55-56, deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia k. 56v., Szczególne warunki ubezpieczenia k. 57-69)

Zgodnie z postanowieniami zawartej umowy przedstawiciel pozwanego przekazał powódce w miejscu jej zamieszkania udzieloną kwotę pożyczki, a następnie w odstępach cotygodniowych przyjeżdżał do mieszkania powódki celem odbioru kolejnych rat pożyczki. W okresie do 14 tygodnia 2017 roku trzykrotnie zdarzyło się, iż powódka dokonała wpłaty w biurze pozwanego, jednak w każdym z tych przypadków w danym tygodniu dodatkowo odbyła się wizyta domowa przedstawiciela pozwanego.

(wykaz wizyt domowych k. 99-100)

W piśmie z dnia 27 października 2016 roku powódka poinformowała pozwanego, że uznaje opłaty wymienione w punktach B, C, I1, I3 oraz J za sprzeczne z dobrymi obyczajami i przepisami o ochronie konsumentów, wobec czego żąda ich anulowania.

W odpowiedzi na pismo powódki, pozwany uznał zgłoszone żądanie za bezzasadne.

(pismo k. 40, k. 92-96)

Decyzją nr (...) z dnia 20 kwietnia 2015 roku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na pozwanego obowiązek zaniechania stosowania zakazanych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, poprzez:

1. wprowadzenie opłaty za obsługę w domu w wysokości stałej (zryczałtowanej), określonej w tabeli opłat, na podstawie której zawierane będą umowy pożyczki dla konsumentów, naliczanej za każde zdarzenie, tj. za każdą zakontraktowaną wizytę domową;
2. wprowadzenie – zamiast dodatkowej opłaty przygotowawczej – opłaty za usługę dostarczenia kwoty pożyczki (gotówki) do domu pożyczkobiorcy w wysokości stałej (zryczałtowanej), określonej w tabeli opłat, na podstawie której zawierane będą umowy pożyczki dla konsumentów, pobieranej jednokrotnie;
3. wprowadzenie opłaty przygotowawczej w wysokości stałej (zryczałtowanej), określonej w tabeli opłat, na podstawie której zawierane będą umowy pożyczki dla konsumentów, pobieranej jednokrotnie za czynności bezpośrednio związane z przygotowaniem pożyczki,

w terminie do dnia 1 sierpnia 2015 roku. Zobowiązanie to zostało przez pozwanego wykonane.

(decyzja k. 72-87, okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź w oparciu o dowody z powołanych dokumentów, których prawdziwości ani rzetelności ich sporządzenia, nie kwestionowała żadna ze stron. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął ponadto dowód z przesłuchania powódki.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Bezspornym jest w niniejszej sprawie, że strony łączyła umowa pożyczki, na mocy której powódka otrzymała kwotę 3.000 zł, którą zobowiązała się spłacić wraz z prowizją, opłatą przygotowawczą, odsetkami, opłatą za Pakiet Elastyczny i kosztem przystąpienia do ubezpieczenia Pakiet Medyczny, w łącznej kwocie 6.061,29 zł w 90 tygodniowych ratach. Powódka nie kwestionowała wysokości poszczególnych opłat, składających się na łączne zobowiązanie do spłaty, podnosiła wyłącznie, że prowizja za udzielenie pożyczki (poz. B umowy), opłata przygotowawcza (poz. C umowy), opłata za Pakiet Elastyczny (poz. I umowy) oraz koszt związany z przystąpieniem do ubezpieczenia (poz. J umowy), są sprzeczne z dobrymi obyczajami. W konsekwencji należało ustalić, czy kwestionowanie przez powódkę postanowienia umowy, były dla jej stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana również in concreto w toczącym się między przedsiębiorcą, a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określone postanowieniami umowy. Umowy konsumenckie podlegają bowiem ocenie w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ § 1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez proferenta. Godzi się przypomnieć, iż w myśl powyższego przepisu, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§1). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§4). Przytoczony przepis, reguluje materię niedozwolonych postanowień umownych, a w tym skutki wprowadzenia ich do umowy z udziałem konsumentów. R. legis omawianego przepisu jest zatem ochrona konsumenta jako słabszego uczestnika obrotu w

relacjach z przedsiębiorcą - profesjonalistą w danej dziedzinie. W tym miejscu wypada również przypomnieć, że w judykaturze uznaje się, że pod pojęciem działania wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - kryje się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku, natomiast przez rażące naruszenie interesów konsumenta rozumie się nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Biul. SN 2005, Nr 11, poz. 13 oraz z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Biul. SN 2006, nr 5-6, poz. 12, z dnia 27 października 2006 r., I CSK 173/06, Lex nr 395247). Dokonując oceny rzetelności określonego postanowienia umowy konsumenckiej należy zawsze rozważyć indywidualnie rozkład obciążeń, kosztów i ryzyka, jaki wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadać jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałyby zastrzeżone, pamiętając jednocześnie podczas dokonywania kontroli o tym, że każdorazowo istotny jest charakter stosunku prawnego regulowanego umową, który w konkretnej sytuacji może usprawiedliwiać zastosowaną konstrukcję i odejście do typowych reguł wyznaczonych przepisami dyspozytywnymi. Dodać należy, iż umowa jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, jeśli wykracza przeciw uznanym w społeczeństwie zasadom moralnym lub przyjętej w obrocie uczciwości. Przedsiębiorca będzie działał nieuczciwie, tj. wbrew dobrym obyczajom, gdy sporządzone przez niego klauzule umowne będą godzić w równowagę stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2013 r. VI ACa 1571/12 LEX nr 1339417).

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanego stanu faktycznego Sąd uznał, że kwestionowane prowizja za udzielenie pożyczki oraz opłata przygotowawcza, nie mogą być postrzegane w kategorii postanowień mieszczących się w dyspozycji art. 385¹ § 1 k.c., jak również postrzegane, jako próba obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Odnosząc się do opłaty przygotowawczej wskazać należy, że jej wysokość jest obiektywnie niewygórowana (40 zł), a nadto ma charakter stały, a więc jej wysokość nie jest uzależniona od kwoty udzielanej pożyczki. Opłata ta wiąże się z przygotowaniem dokumentów związanych z pożyczką, a także weryfikacją zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, oceną ryzyka kredytowego, i jest powszechnie stosowana przez instytucje finansowe, w tym banki. Nie powielając ustaleń faktycznych przypomnieć należy, że kwestia stosowania przez pozwanego opłat przygotowawczych była przedmiotem postępowania prowadzonego przez prezesa UOKiK, który nie stwierdził ich sprzeczności z dobrymi obyczajami co do zasady, a jedynie wskazał, iż winne być one wyrażone kwotą stałą, zryczałtowaną, niezależną od kwoty udzielanej pożyczki, czy też okresu jej spłaty. W przypadku przedmiotowej umowy opłata przygotowawcza była stała dla każdej kwoty pożyczki i okresu zobowiązania, a zatem zarzuty powódki nie mogą się ostać. Nie ulega bowiem wątpliwości, że podmiot udzielający pożyczek, przygotowując się do zawarcia umowy ponosi pewne nakłady finansowe związane ze zbadaniem sytuacji klienta, przeprowadzeniem wstępnego wywiadu, czy też kosztami współpracy z pośrednikami, w konsekwencji koszty te, zwłaszcza w tak nieznacznej wysokości, jak na gruncie przedmiotowej sprawy, nie mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne.

W ocenie Sądu brak jest również podstaw do zakwalifikowania, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami, prowizji za udzielenie pożyczki. Prowizję należy definiować jako formę wynagrodzenia za dokonanie czynności prawnej, może ona również pełnić funkcję wynagrodzenia za ryzyko, ponoszone przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki. Nie ma w obowiązujących przepisach zakazu umawiania się o prowizję, a obydwie strony przedmiotowej umowy pożyczki taką prowizję zaakceptowały. Tak jak w przypadku opłaty przygotowawczej, prowizja jest opłatą powszechnie stosowaną przez instytucje finansowe, a jej wysokość nie jest limitowana przepisami prawa. Oczywiście brak limitowania wysokości prowizji nie oznacza dowolności w kształtowaniu jej wysokości, niewątpliwie nie może być uznana za zgodna z dobrymi obyczajami prowizja równa, czy też przewyższająca kwotę wypłacanego konsumentowi kapitału, w niniejszej sprawie jednak prowizja ta wynosiła ok. 29 % całkowitej kwoty pożyczki, co czyni ją wprawdzie znaczną, ale jest zdaniem Sądu niewystarczającą do uznania, że pozostaje ona w sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy powódki, jako konsumenta. Nie może przy tym ująć uwadze, że powódka kwestionuje prawo pozwanego do naliczania prowizji co do zasady, które to twierdzenie nie może się ostać w świetle przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim, która wprost przyznaje pożyczkodawcy prawo do naliczania prowizji.

Odnosząc się do pozostałych dwóch opłat kwestionowanych przez powódkę, a związanych ze skorzystaniem przez nią z Pakietu Medycznego i Pakietu Elastycznego, w pierwszej kolejności zauważyć należy, że miały one charakter dobrowolny i nie warunkowały udzielenia powódce pożyczki, co wprost wynika z postanowień umowy. W ocenie Sądu nawet jeśli przyjąć, iż przedstawiciel pozwanego przekazał inne informacje w tym zakresie, A. C. miała realną, obiektywną możliwość zapoznania się z umową pożyczki, której treść nie miała przy tym skomplikowanego charakteru. W umowie tej zastrzeżono zaś nie tylko fakultatywność skorzystania z przedmiotowych pakietów, ale także uprawnienie do rezygnacji z nich w każdym czasie, z tym zastrzeżeniem, iż w przypadku Pakietu Elastycznego zastosowanie znajdował dwutygodniowy termin wypowiedzenia. Co istotne, rezygnacja z pakietów pociągała za sobą obniżenie związanych z nimi opłat proporcjonalnie do czasu, przez który pożyczkobiorca nie korzystał z Pakietu Elastycznego i ochrony ubezpieczeniowej. Powyższe implikuje jednoznaczną konstatację, iż powódka miała realną możliwość rezygnacji z wybranych pakietów nawet tego samego dnia, w którym sygnowała umowę, a samo uprawnienie było uzależnione wyłącznie od złożenia przez powódkę stosownego oświadczenia. Zupełnie chybione są przy tym twierdzenia powódki, że pakiety te w rzeczywistości miały pozorny charakter i nie dawały jej żadnych korzyści, a także, iż opłata za Pakiet Medyczny w rzeczywistości nie pociągała za sobą objęcia powódki ochroną ubezpieczeniową. Powódka zdaje się nie zauważać, że część opłaty za Pakiet Elastyczny dotyczyła obsługi spłaty pożyczki w domu i dostarczenia do domu powódki kwoty udzielonej pożyczki, co niewątpliwie wiązało się z kosztami po stronie pożyczkodawcy. Koszt ten, w przypadku obsługi spłaty pożyczki, miał charakter stały (wynosił 5 zł) i był naliczany wyłącznie w przypadku odbycia zakontraktowanej wizyty. Taki sposób naliczania kosztów uznać należy za zgodny z decyzją Prezesa UOKiK z dnia 20 kwietnia 2015 roku. Uwadze Sądu nie uszło przy tym, że pozwany przedłożył wykaz zrealizowanych wizyt w domu powódki, które miały cotygodniowy charakter, którego prawdziwości A. C. nie kwestionowała. Nie może również budzić wątpliwości, że obsługa spłaty pożyczki w domu pożyczkobiorcy nie jest powszechnie stosowana przez instytucje finansowe, niewątpliwie wymaga znacznego zaangażowania w proces spłaty pożyczkodawcy, w konsekwencji może on żądać z powyższego tytułu stosownego wynagrodzenia. Odnosząc się do pozostałych świadczeń wchodzących w skład (...) przypomnieć należy, że umożliwiały one powódce m.in. zamrożenie spłaty rat na okres do 4 tygodni w przypadku zajścia określonego w umowie zdarzenia, a także odroczenie terminu spłaty od 1 do 4 tygodniowych rat. Nie ma przy tym racji powódka podnosząc, że skorzystanie z w/w świadczeń było warunkowane zgodą pożyczkodawcy. Pozwany wymagał w tym zakresie wyłącznie złożenia wniosku oraz dochowania oznaczonego w umowie terminu, dodatkowo, w przypadku okresowej przerwy w spłacie, powódka nie musiała podawać przyczyny złożenia wniosku. W ramach omawianego Pakietu powódka otrzymała zatem określone uprawnienia, które w przypadku trudności ze spłatą rat pożyczki, dawały jej realne możliwości uniknięcia popadnięcia w zwłokę ze spłatą, a co za tym idzie, wypowiedzenia umowy przez pożyczkodawcę i postawienia zadłużenia w stan natychmiastowej wymagalności. Jeszcze raz wyraźnego powtórzenia wymaga, że Pakiet Elastyczny był wyłącznie opcją przy umowie zawartej przez strony, jego wykupienie nie warunkowało udzielenia powódce pożyczki i w każdym czasie A. C. mogła z niego zrezygnować. W takim stanie rzeczy nie można uznać, że nałożenie na powódkę obowiązku spłaty na rzecz pozwanego kwoty 1.490 zł za Pakiet Elastyczny, było działaniem sprzecznym z dobrymi obyczajami. W tożsamy sposób ocenić należy przystąpienie powódki do umowy grupowego ubezpieczenia. Pakiet Medyczny również był bowiem opcjonalny, z możliwością odstąpienia od niego w terminie 30 dni, a następnie po upływie tego terminu, rezygnacji w każdym czasie. Pakiet ten, wbrew twierdzeniom powódki, wiązał się przy tym z objęciem jej ochroną ubezpieczeniową, która nie miała charakteru pozornego, zaś uiszczony koszt związany z pakietem nie stanowił wyłącznie wynagrodzenia dla pozwanego za złożenie wniosku, ale zawierał w sobie ponadto koszty związane z obsługą ubezpieczenia oraz składkę ubezpieczeniową.

Reasumując Sąd uznał, iż kwestionowane postanowienia umowne nie mają charakteru niedozwolonych, nie naruszają rażąco interesów konsumenta, nie są również sprzeczne z dobrymi obyczajami, a przez to są wiążące dla stron umowy pożyczki z dnia 6 lutego 2016 roku. Prowizja i opłata przygotowawcza znajdują uzasadnienie w przepisach prawa, są powszechnie stosowane przez instytucje finansowe, a ich wysokość nie była zawyżona, nieproporcjonalna do kwoty udzielonej pożyczki. Z kolei opłata za Pakiet Elastyczny i Pakiet Medyczny była uiszczana przez pożyczkobiorcę dobrowolnie, w ramach tych pakietów pożyczkobiorca otrzymywał określone profity, był także objęty ochroną ubezpieczeniową przez czas trwania umowy, nadto z pakietów tych powódka mogła zrezygnować w każdym czasie,

bez ponoszenia dodatkowych kosztów, przy czym skorzystanie z tej opcji obligowało pozwanego do przeliczenia łącznego zobowiązania do spłaty w ten sposób, iż na rzecz pożyczkobiorcy podlegały zwrotowi opłaty w wysokości proporcjonalnej do okresu, w którym nie korzystał on z pakietów.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił powództwo w całości.

Jednocześnie Sąd przyznał i nakazał wypłacić adw. R. G. ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 1.107 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, obejmującą wynagrodzenie pełnomocnika w stawce minimalnej (900 zł), powiększone o stawkę podatku VAT (23%), jako że pomoc prawna była świadczona na rzecz powódki przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.